

TAÜLL

107.5).

Teuladella, llogaret del municipi de València, situat en un enclavament entre Albalat dels Sorells, Museos i Albuixec (SSiv., 398). J. F. C.

Taulís, V. *Teulís*

TAÜLL

El poble més alt de la Vall de Boí. < basc antic (A)TA-URI 'població de la porta' (= portella, port de muntanya).

Tot demostra que per Taüll s'entrava a la vall de Boí, per Cabdella i el Port de Rus, i potsers també,¹⁵ alhora, en temps antic, pel Pas de Llevata, sortint també per Filià a Cabdella.

Ara bé, ATA-URI es podia canviar ben correntment en (a)taüli per palatalització expressiva. És fenomen ben admès en bascologia; cf. l'etimologia del cast. *saban-dija* = se(g)u-andile-a 'la filla de la serp' en lloc de segu 'serp' + ande, etimologia que després de Bähr i de mi (*Top. Hesp.* i DCEC) admet Mitxelena, BSVAP XIII (1975), 495 (TVBoí II, 20).

Taupiner, V. *Talp*

TAURINYA

Municipi del Conflent, als vessants N. del Canigó i a l'esquerra de la ribera de Taurinyà, prop de Prada i del monestir de Cuixà. Es diu *turiñà* (JCor., 1952) i alguns textos solien grafiar *Torinya* (*Turinya* en l'edició 1886 del *Canigó* de Verdagner II, 76), però en la llista de 1947 fou acceptada la grafia *-au-*, la qual és gairebé general en els escrits antics.

DOC. ANT. c. 800: in *Tauriniano* (Baluze CVIII, Cuixà); 840: *Taurinianum* (Alart, BSALPO x, 80). L'any 846 els germans Domènec, Vicenç, Rossa etc.⁴⁰ venen tota llur heretat en el vilar de Cuixà a Protasi, i Rossa li ven, a més, l'alou que tenia en *Tauriniano* (Abadal, *Eixalada*, 131, § 5), i el 856 Protasi, *archipresbiter*, en adherir-se a la congregació de Sant Andreu d'Eixalada, junt amb uns preveres, hi dona el seu alou in *villa Tauriano* (ib., 133, § 9), i el 874 encara una altra persona li ven a Protasi la seva heretat en *villa Toriniano* (ib., 144, § 29). L'any 879, quan l'abat Protasi d'Eixalada funda el monestir de Cuixà, la *villa Tauriniano* esdevé possessió d'aquest cenobi⁵⁰ (ib., 163, § 61); 968: *villam Tauriani* (ib., 198, § 94, amb variant *Tauriniani*, n. 12); 1042: *Tauriniani* (Alart, *Cart. Rouss.*, 56, n. 1); 1385: *Thaurinyano* (Alart, *Doc. Géogr. Hist.*, 19); 1395: *Taurinya* (ib., 27); 1435: *Taurinyano* (ib., 87); Ponsich duu alguns⁵⁵ exemples més del S. IX, tots amb *Tau-*, i un de 1280 *Taurinyano*, i 1358 *Taurinyan*; 1359, 1628, 1632 i 1750 *Taurinya*.

Notem la presència de dos llocs, *Taurignan* a l'Arieja, vora la crtra. St. Girons-St. Gaudens, uns 8 k.⁶⁰

al NNO. d'aquell: l'un és *Taurignan-Vieux*, l'altre *Taurignan Castel*. I en el toscà *Turignano* (Pieri, *Top. Arno*, 74).

ETIM. Com va indicar Aebischer, seguint Skok, p. 137, prové del gentilici llatí TAURINIUS, atestat en inscripcions (CIL XII, 3361; III, 5820), amb el sufix de pertinença -ANUM (*Et. Top. Cat.*, 135); TAURINIUS per la seva banda s'ha format amb el NP TAURIUS (Schulze, 234, 527).¹ La grafia amb *au* a l'occitana en lloc de transició entre la fonètica llenguadociana i la dialectal del rossellonès antic, havia conservat el diftong AU més temps que en el Principat (veg. JCor., *Lleures i conv.*, 293, i el volum gramatical de *VidesR.*). J. G.

¹ Notem que el NL *Taurac* (Gironde, Lot) suposa TAURIUS amb el sufix -ACUM, d'origen gal, i amb el mateix valor que -ANUM; i igualment en el domini francès *Thury* i *Toury-sur-Abron* (Vincent, *Top. de la France*, § 196); interessa afegir que, com nota Weigsberger (*Rh. G. C.*, p. 117), *Taurus* és un dels noms que segons Keuner eren afavorits a Renània per sonar semblants a noms autòctons.

Taus, V. *Talp* *Taús*, V. *Tost* *Tavallera*, V. *Tablabre* *Tavàrceda*, V. *Tavertet*

²⁵

TAVASCAN

El poble més alt de la Vall de Cardós, al capdamunt³⁰ del Pallars, forma mun. amb Lladorre, una mica més avall, que és on s'ajunten els dos brancs superiors de la Noguera de Cardós: el de la dreta, O., «ribera de *Tavascan*» (Ll. 24, 54) és la que baixa del Nord, originària del Port fronterer, dit de *Tav.* o de *Martellat*, que davalla del Mont-roig per Noarre.

PRON.: *tabaskán* a Tírvia, 1920, Casac.; id. a Alcolete i a Esterri de Cardós, Farrera i Alcolete i a Tavascan mateix; en part amb *a*, que allí és el mateix fonema que *a* (Ll. 18, 89, 24, 54). Tenen consciència que no és *Tabeskán* (nom oficial: Esterri). Gentilici: *tabaskáns*, en el poble mateix (1934).

MENC. ANT. 839: *Tavascanni*, Acta C. SdUrg.; *Tavascani* en la còpia del S. XII (ed. PPujol, n.º 265); 1120: *Tavascan* (Valls Tab., *Priv. Aneu*, 289); 1297: un «frater Berengarius de *Tabascano*» (que devia ser pallarès), signa un doc. per a St. Llorenç de Morunys (Font Rius, *C. d. p.*, § 362); 1518, en *Spill* de Castellbò, figuren un «Mossen Bernat *Tauaschan*» a Farrera i «sa muller, filla d'en *Tavascan*» a Ars (fº 55r etcètera).

ETIM. Basca, compost format amb el basc *azkan* 'final, últim', p. ex. *azkanen buruaz* «al fin y al cabo», sumat a *ata-be* 'sota del port, sota la porta', del basc comú *ate* 'porta', que en els compostos pren la forma *ata-*: ATAB(E)-AZKAN 'final o acabament dels sotaports'. La *a-* es devia deglutinar des d'antic (confusió amb la preposició locativa *a*), com ho hem vist en altres NLL bascos del NO. (*Taüja*, *Taüll*, *Tavàrceda*, s. v. *Coritiuda*). Aquesta és la situació de Tavascan.

Paralela a la nostra ribera de Tavascan, més a l'Est